Module (Course Syllabus) Catalogue

٢٠٢٢-٢٠٢٣

College/ Institute	**Khabat Technical Institute**	
Department	**IT**	
Module Name	**Kurdology and Human Rites**	
Module Code	KUR١٠١	
Degree	**Technical Diploma** ■ **Bachler** ☐ **High Diploma** ☐ **Master** ☐ **PhD** ☐	
Semester	**First**	
Qualification	**MSc. Plant Protection**	
Scientific Title	**Lecturer**	
ECTS (Credits)	٥	
Module type	**Prerequisite** ☐ **Core** ☐ **Assist.** ■	
Weekly hours	٤	
Weekly hours (Theory)	**(٣)hr Class**	**(٣)Total hrs Workload**
Weekly hours (Practical)	**( )hr Class**	**( )Total hrs Workload**
Number of Weeks		
Lecturer (Kurdology)	**Amina Yaseen Muhammad**	
E-Mail & Mobile NO.	**Amina.mohammad@epu.edu.iq** ٠٧٥٤٩٧٣٨٦٢	
Lecturer (Human Rites)	**Dashty Esmahel**	
E-Mail & Mobile NO.	٠٧٥٠٤٨٠٩٢٤٨	
Websites		

Course Book

Course Description	• ئامانج لە خوێندنی ئەم پرۆگرامە ناساندنی زانستی کوردۆلۆجییە بە قوتابییان و باسکردنی ئەو بابەتانەیە کە پەیوەستن بە لێکۆڵینەوە دەربارەی کورد و شارەزایی کردنی قوتابییان بە چەمک و دەربڕاوە تایبەتەکانی پەیوەست بەم بابەتە(کوردۆلۆجی)، کە مەبەست لێی شارەزا کردنی قوتابییە لە بنەما گشتییەکانی کوردۆلۆجی و ناساندنی وەك زانستێکی سەربەخۆ و لە هەمان کاتدا پەیوەستدار بە لایەنەکانی ترەوە، هەروەها پێدانی زانیارییە بە قوتابییان و خوێندکارانی کورد، تا شارەزاییان دەربارەی زمان و ئەدەب و جوگرافیا و مێژوو و ئاین کلتور و ڕەچەڵەکی کورد هەبێت و ببێتە کارئاسانییەک و بەرچاو ڕوونییەک بۆ خوێندکاران. • ئامانجی ناساندنی مافەکانی مرۆڤە بە شێوەیەکی گشتی و پوخت، هەروەها بابەتەکان باسی لە دەستپێکی پەرەسەندنی مافەکانی مرۆڤ و جوڵەی و ئاراستەی ڕەهەندەکانی لە کۆمەڵگەی مرۆڤایەتیدا، هەروەها خستنەڕوو و دیاریکردنی ئاستی یاسا" ئاسمانی و ئاینی و شارستانییەکانە لە پابەندبوونیان بە بەها و بنەما گشتییەکانی مافی مرۆڤ، هاوکات باسی پەرەسەندنی مافەکانی مرۆڤ لە قۆناغ و سەردەمە جیاوازەکانی، وەک سەدەکانی(ناوەراست و ڕۆشنگەری و هاوچەرخ)هەروەها باس لە دانپێدانانی نێودەوڵەتی بە مافەکانی مرۆڤ لە ڕێگای ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکاندا، لە پێشەنگی هەموویان دانپێدانانی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان بە ماف و ئازادییەکان دەخەینە ڕوو، هەروەها باسی دیموکراسی و جۆرەکانی و مافی چارەی خۆنووسین و گشت ئەو نەهامەتییانەی کە گەلەکەمان بەسەری هاتووە لە قۆناغە جیاوازەکانی ژیانی بە شێوەی ئەنفال و جینۆساید کە دژی میللەتەکەمان کراوە لە ژێر دەستی دەسەڵاتە ستەمکارەکانی یەک بەدوای یەک. هەروەها ناساندنی جێندەر و تیۆرەکانی.
Course objectives	ئامانج لە خوێندنی ئەم پرۆگرامە ناساندنی زانستی کوردۆلۆجییە بە قوتابییان و باسکردنی ئەو بابەتانەیە کە پەیوەستن بە لێکۆڵینەوە دەربارەی کورد و شارەزایی کردنی قوتابییان بە چەمک و دەربڕاوە

	تایبەتەکانی پەیوەست بەم بابەتە(کوردۆلۆجی)، کە مەبەست لێی شارەزا کردنی قوتابییە لە بنەما گشتییەکانی کوردۆلۆجی و ناساندنی وەك زانستێکی سەربەخۆ و لە هەمان کاتدا پەیوەستدار بە لایەنەکانی ترەوە، هەروەها پێدانی زانیارییە بە قوتابییان و خوێندکارانی کورد، تا شارەزاییان دەربارەی زمان و ئەدەب و جوگرافیا و مێژوو و ئاین کلتور و ڕەچەلەکی کورد هەبێت و ببێتە کارئاسانییەک و بەرچاو ڕوونییەک بۆ خوێندکاران. جەختکردنە لەسەر دانپێدانانی نێودەوڵەتی بە مافەکانی مرۆڤ. زیاتر جەختکردنە لەسەر پێناسەی ناوەڕۆکی مافەکانی مرۆڤ، ئەو مافانەی لە ڕاگەیاندنە جیهانییەکاندا سەبارەت بە مافەکانی مرۆڤ ڕاگەیەندراوە.. ڕەهەندەکانی دەستەبەری مافەکانی مرۆڤ و پاراستنیان. دیاریکردن و ئاشناکردنی گەلەکەمان بەو ستەمانەی لێی کراوە لە قۆناغە جێندەر و دیاریکردنی جیاجیاکانی ژیانی بەشێوەی جینۆساید. پێناسەی
Student's obligation	لەسەر قوتابی پێویستە بەشداری بەردەوامییان هەبێت لە پرۆسەی وانەگوتنەوەدا ئەویش بە وەڵامدانەوەی ئەو پرسیارانەی کە لە لایەن مامۆستاوە ئاراستەیان دەکرێت، هەروەها ئەنجامدانی(چوار)کویز و پێشکەشکردنی سیمینار و ئەنجامدانی ئەرکی ماڵەوە و ڕاپۆرت و تاقیکردنەوەی
Required Learning Materials	بەکارهێنانی(پاوەرپۆینت)، لە ڕێگەی داتاشۆوە، بۆ ناونیشانە سەرەکییەکان و سەردێر و پێناسە و پوختە و دەرئەنجامەکان، بۆ پۆلێنکردنی بابەتەکان و ڕاڤە و ڕوونکردنەوەی خاڵە گرنگ و پێویستەکانن وێرای هێنانەوەی نمونەی پێویست لەسەر بابەتەکان. هەروەها بەکارهێنانی پێنووسی ماجیک و تەختەی سپی، بەشدارییپێکردنی قوتابییان لە هێنانەوە و نووسینەوەی نمونەکاندا. هاوکات پێدانی سەرچاوەی بەکەلک،

		Task	Weight (Marks)	Due Week	Relevant Learning Outcome
Evaluation	Paper Review		٠	٦	How to write paper
	Assignments	Homework	٤	٤	To review lectures
		Class Activity	٢	٢	To assess student
		Report	١	٦	How to research form references
		Seminar	١	٦	How to present
		Essay			
		Project	٠	٠	How to work with tem group
	Quiz		٤	٣	To review lectures
	Lab.				Practical learn about subject
	Midterm Exam		١	٦	Assessment
	Final Exam		١	١٢	Assessment
	Total		٣٢	١٢	
	٪١٠Homework ٪١٦Assignm ٪٢ Class Activity ٪٨ Quiz ٪٢٤ Midterm Exam ٪٤٠ Final Exam				
Specific learning outcome:	١-لە دوای تەواوبوونی ئەم كۆرسە چاوەڕوانی ئەوە لە قوتابییان دەكرێت كە دەرگایەكی مەعریفی و زانستی بدۆزنەوە بۆ تێگەیشتن و دەستخستنی زانیاری لەسەر نەتەوەكەمان ٢-هەروەها توانای تێگەیشتنی هەبێت لە هەموو بەشە جیاجیاكانی				

	وەکو زمان، ئەدەب، مێژوو، جوگرافیا، ئاین... ٣-ئەو هەستە نیشتمانییەی لا دروست بێت کە پێویست دەکات چ هەنگاوێک بنێت بۆ پاککردنەوەی زمانی کوردی لە وشەی بێگانە و پاراستنی زمانەکەی بۆ نەوەکانی داهاتوو ٤-جگە لەمانە ، هەروەها درک بەوەش بکات کە وەک تاکێکی کۆمەڵگە پێویستە چ هەوڵێک بدات بۆ ڕزگارکردنی نەتەوەی کورد لە قەیرانی نەبوونی زمانی ستاندارد ٥-فێربوونی بەکارهێنانی ڕێنووسی لاتینی و کێشە و ئاریشەکانی ڕێنووسی لاتینی
Course References:	١- _کوردۆلۆجی، پ.ی. سەلام ناوخۆش و نەریمان عەبدوڵا و ئیدریس عەبدوڵا، چاپی چوارەم، چاپخانەی منارە،هەولێر، ٢٠٠٩ ٢- کوردناسی، م. سەرسام خەلیل عومەر و م. شاکر رەزا، چاپی یەکەم، چاپخانەی شەهاب، هەولێر، ٢٠١٨ ٣- کوردۆلۆجی، د.عەبدولواحید موشیر دزەیی، چاپی یەکەم، چاپخانەی پاک، هەولێر ٢٠١١ ٤- ئەدەبی کوردی و هونەرەکانی ئەدەب، د.شوکریە رەسول، مطابع التعلیم العالي، ١٩٨٩٠ ٥- مێژووی کورد و کوردستان، محەمەد مەردۆخی کوردستانی، و. عەبدول کەریم محەمەد سەعید، چاپی دووەم، خانەی چاپ و بڵاوکردنەوەی چوارچرا سلێمانی، ٢٠١٧ ٦- مێژووی ئەدەبی کوردی ، د. مارف خەزنەدار، بەرگی یەکەم، دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، ٢٠١٠ ٧- التنظیم القانوني لضمانات حقوق الانسان و حریاتە، د.کاوە یاسین سلیم، مکتب الجامعي الحدیث، الاسکندریة، ٧٤٠٥ ٨- حقوق الانسان تطورە و مضمونە و حمایتە، د.ریاض عزیز هادي،٢٠١

Kurdology topics (Theory)	Week	Learning Outcome
کوردۆلۆجی پێناسەی و چەمک	**یەکەم**	
زمان پێناسەی و چەمک	**دووەم**	
زمان تایبەتمەندییەکانی و ئەرک	**سێ یەم**	
زمان ئاستەکانی	**چوارەم**	

کوردی زمانی شوێنی و جیهان زمانەکانی خێزانە	پێنجەم	
زار پەیدابوونی و زمان دابەشبوونی	شەشەم	
کوردی زمانی دیالێکتەکانی	حەوتەم	
ستاندەر زمانی	هەشتەم	
کوردی زمانی فۆنیمەکانی	نۆیەم	
ئەدەب جۆرەکانی کوردی، ئەدەبی	دەیەم	
فۆلکلۆر ئەدەبی ئەدەب، هونەرەکانی	یازدەم	
گەورە کوردستانی سنوری کوردستان، جوگرافیای	دوازدەم	

Human Rates Topics	Week	Learning Outcome
)پێناسە و چەمک(مرۆڤ مافی) مرۆڤ مافی پێشکەوتنی و سەرهەڵدان مرۆڤ مافی مێژووی	یەکەم	
_ مرۆڤ مافی جۆرەکانی _ مرۆڤ مافی پۆلێنکاری مرۆڤ مافی خەسلەتەکانی	دووەم	
نیشتمانییەکان سەرچاوە _مرۆڤ مافی سەرچاوەکانی و ڕێکەتنامە(نێودەوڵەتییەکان سەرچاوە ،)دەستورویاساکان( )نێودەوڵەتییەکان پەیماننامە	سێ یەم	
)شەڕ و ئاشتی حاڵەتی لە(مرۆڤ مافی پاراستنی مافەکانی پێشێلکاری بەرەنگاربوونەوەی و پاراستن میکانیزمی مرۆڤ	چوارەم	
ئامانجەکانی جینۆساید، مێژووی)پێناسە و چەمک(جینۆساید جینۆساید	پێنجەم	
جینۆساید شێوازەکانی جینۆساید لەسەر سزادان و قەدەغەکردن ڕێکەوتننامەی	شەشەم	
کورد میللەتی دژی جینۆساید ئێزیدیەکان جینۆسایدی_کیمیاباران و ئەنفال	حەوتەم	
)ژینگەیی_ئابوری_مرۆیی(ڕووی لە ئەنفال کاریگەریەکانی	هەشتەم	

)نێودەڵەتی و ناوخۆ ئاستی لەسەر(کورد جینۆسایدی ناساندنی هەڵەکانی		
پێناسه و چەمک _جێندەر ناساندنی	نۆیەم	
جێندەر تیۆرەکانی	دەیەم	
مێژوودا لە کورد ئافرەتی پێگەی	یازدەم	
_سیاسەت و جێندەر _کلتور و جێندەر _خێزان و جێندەر ئابووری و جێندەر	دوازدەم	

Questions Example Design

پرسیارو وەڵامی نمونەیی

ث ١ | ثيَناسةى (٥) لةمانةى خوارةوة بكة
(٢٠نمره)
:

١- فۆنەتيك ٢- مۆرفيم ٣- كۆردۆلۆجى ٤- رِستةسازى (سينتاكس) ٥ - رِةخنةى ئةدةبى ٦- زانستى زمان .

ث ٢ | جياوازى نيَوان شيعر و ثةخشان بكة ؟
(١٦نمرة)

ث ٣ | ئةم بۆشاييانةى خوارةوة ثرِبكةرةوة :
(٢٤ نمرة)

١-مةولةوى شاعير بة دياليَكتى _ _ _ _ _ _ _ _بة شيَوةزارى _ _ _ _ _ _ _ _شيعرى نووسيوة .

٢- مامۆستاعةلائةدين سةجادى دةلَىَ : ئةدةب بريتيية لة_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

٣- هيرۆدۆت ميَذوونووسى يۆنانى دةلَىَ : ميَذوو بريتيية لة_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

٤- مير _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ بة دامةزريَنةرى مرنيشينى بۆتان دادة نريَت .

٥- ئةدةبياتناسى سىَ بناغةى زانستى جياوازدةطريَتةوةكة بريتين لة ١ _ _ _ _ _ _ ٢ _ _ _ _ ٣_ _ _ _ _

مافى مرؤظ :

پ١: ثيناسةي مافي مرؤظ بكة و طرنطيةكاني مافي مرؤظ دياري بكة. (عرف حقوق الانسان و من ثم بين اهم فوائده) (٢٠ نمرة)

ث٢: هةردوو ثةيمانة نيودةولةتيةكاني مافي مرؤظ سالي ١٩٦٦ دابةش كرابوون بؤ دوو جؤرة ثاراستنةكاني مافةكاني مرؤظ، ضين؟

وةلاَمى ثرسيارةكانى كوردوَلوَجى-قوَناغى يةكةم-كوَرسى يةكةم-خولى دووةم-سالى ٢٠٢٠-٢٠٢١

وةلاَمى ثرسيارى يةكةم:- ثيَناسةكان

١_فوَنةتيك:- ئةوزانستةية كة لةلايةنى فيزيكى دةنط دةكوَلَيَتةوة , واتالة ضوَنيةتى دروستبوون وةرطرتنى دةنطة كاندا.

٢_موَرفيم:- بضووكترين ثارضةى واتادارى زمانة و ئةركى ريَزمانيش دةبينىَ , بةشيَوةيةكى طشتيش موَرفيم بةثيَى كاركردنى لةزماندا دابةش دةبىَ بةسةردوو بةشى سةرةكى:١- موَرفيمى سةربةخوَ:-ئةوموَرفيمانةن كة هةميشة وةك دانةيةى سةربةخوَ دةبينريَت و خاوةن واتايةكى هوَشةكين وةك(دار), ٢- موَرفيمى بةند:- ئةوموَرفيمانةن كة هةرطيز وةك دانةى سةربةخوَ نابينريَت تا نةدريَتة ثالَ موَرفيميَكى ترةوةك (لة) .

٣_كوردوَلوَجى:- ليَكوَلَينةوةى زانستيانةية دةربارةى رِةطةزو ميَذوو و زمان وئةدةب و فوَلكلوَرو كةلةثورو فةرهةنط و جوطرافياى كوردستان دةردةخات ,يان بريتيية لةناسينى كوردو دةرخستنى وةكو نةتةوةيةك كة خاوةن طيانى نةتةوةيى خوَيةتى , زاراوةكةش لاى كورد لة(كوردوَلوَجى)يةوة طوَرِاوة بة (كورد ناسى).

٤_ رِستةسازى (سينتاكس):- ئةو زانستةية كة لة موَرفيم و وشة دةكوَلَيَتةوة لة ضوارضيَوةى رِستةدا , واتا ضوَنيةتى ريَزبونيان بوَ دروستكردنى رِستة , هةروةها باس لةجوَرةكانى رِستة(سادة يان ناسادة) وئةركةكانى (هةوالَطةياندن , ثرسيار , سةرسورِمان , . . .هتد) دةكات .

٥_زانستى زمان :- بةثيَى ثيَنا سينى نوىَ (ديراسة كردنى سيستة مى زمانة)و لة دوو رِووةوة هةولَ دةدات زمان شيبكاتةوة , يةكيَكيان زمان ضيية و ئةوةى تريان زمان ضوَن كار دةكات .

وةلاَمى ثرسيارى دووةم :- جياوازى نيوان شيعر و ثةخشان :-

١_شيعر لةويذدان و سوَزةوة ثةيدادةبىَ , ثةخشان لةئةقل و ذيرييةوة .

٢_شيعر خاوةن كيَشة , لةثةخشاندا كيَش نيية .

٣_لة شيعردا سةرواهةية , بةلاَم لة ثةخشاندا نيية .

٤_لة شيعردا هونةرةكانى رةوانبيَذى زياترة وةك لة ثةخشاندا .

٥_شيعر زياتر بةرةو كورتبرِى و خةستى دةضيَت , بةلاَم لة ثةخشاندا دريَذدادرِى زياترة .

٦_لة شيعردا شاعير لةبةر ثيَويستى كيَش وسةروا زوَرجار وشةكان ثاش و ثيَش دةكات وجيَطوَركيَيان ثىَ دةكات , لةبةر ئةوةى شاعير دةرفةتى ثيَدراوة وشة لةهةر شويَنيَك دابنىَ , لةئةنجامدا دارشتنى رِستةكة ناسروشتى دةبيَت , بةلاَم لة ثةخشان بةثيَضةوانةوة رِستة دةبىَ رِيَضكةى تايبةتى خوَى بطرىَ و ئةو طوَران وثاش وثيَش وثيَشخستنةى لةشيعرداية لةثةخشان رِيَى ثيَنادريَت .

٧_شيعر جوَرة نووسينيَكى تايبةتى هةية , لةشيعرى كلا سيكيدا هةر ديَرة شعريَك دةبيَتة دوو نيوة ديَر لةبةرامبةر بةيةك و سةرواش بةطويَرةى شيعرةكة دةطوَريَ , كةضى ثةخشان هةمووى بةسةريةكةوة دةنووسريَت تةنيا دواى تةواوبوونى ثةرةطراف ديَتة سةرديَرى نوىَ .

٨_لةبةرئةوةى شيعر زمانى سوَزو ويذدانة ,بوَية كةسيَتى شاعير نيشاندةدات ضونكة شاعيريَتى بةهرةية , ئةطةر شاعير نةبىَ نابيَتة شاعير , كةضى زمانى ثةخشان زمانى ئةقلَ و ذيربية , كةمتر كةسيَتى نووسةر دةردةخات زياتر ثشت بةرِوَشنبيرى دةبةستيَت تا بةهرة .

وةلاَمى ثرسيارى سيَيةم :- بوَشاييةكان

١_طوَران _هةورامى .

٢_لةو قسةجوانانةى كة لةدوو ليَوى شاعيران ونووسةران ديَتة دةرةوة و خةياَلى ناسك وسوَزو بيروباورِى دةردةخات .

٣_ميَذوو طةران وثشكنينة بةدواى كروَكى رِووداو وكارةساتة كوَنةكان .

٤_مير عةبدولعةزيز .

٥_ تيوَرى ئةدةب , رِخنةى ئةدةب , ميَذووى ئةدةب .

Extra notes:

External Evaluator

١٨_ پێداچونەوەی هاوەڵ

دوای پێداچوونەوەی تێر و تەسەل بە
کۆرسی نوێی (کوردۆلۆجی و مافی مرۆڤ و جینۆساید)
تێبینیمان کرد کە بەپێی ڕێنماییەکان داڕێژراوە
تەواوی سیلەبەسەکانی خوێندنی تێدایە.
جێگای دەستخۆشییە.

م. جمعە قادر صالح
مامۆستای یاسای گشتی
٠٧٥٠٤٥٤٦٦٨٩